

Poznatky průzkumového zabezpečení divize

Podplukovník František Nepožitek

Základním předpokladem komplexního průzkumu je včasné a reálné zplánování činnosti všech sil a prostředků průzkumu divize. Plánování průzkumu musí především vycházet z rozboru úkolu divize, zhodnocení situace nepřítel, což v praxi znamená reálné zvážit jaké zprávy o nepříteli a terénu musí být zjištěny, aby stanovený úkol divize byl úspěšně splněn. Vedoucí úloha velitele a náčelníka štábu spočívá především v tom, že ukládá průzkumovým orgánům úkoly především pokud jde o objekty, o kterých chce mít zprávy v prvním pořadí. Tento postup bude zabezpečovat, že síly a prostředky průzkumu, zejména druhů vojsk, se nebudou třístit.

Průzkumná rota nebude nikdy plnit úkol jako celek. Jednotlivé její průzkumné prvky v boji plní různé úkoly, které často svým charakterem vyžadují i odlišné zabezpečení. Jde především o tyto úkoly:

- zabezpečit, aby se PzO a SPZH dostaly ve stanovenou dobu a na určené čáře před čela bojových sestav útvarů;
- zabezpečit včasné a bezpečné zasedání PzS, zejména jde-li o jejich přesun vzdušnou cestou;

- umožnit průzkumným jednotkám zaujmout takové prostory ve vlastní sestavě, které dávají záruku minimálního ohrožení ze strany nepřítel a maximální výsledky jejich práce;

- vytvořit podmínky pro nepřetržité a spolehlivé spojení k řízení sil a prostředků průzkumu a rychlému předávání získaných zpráv;

- materiálně zabezpečit jednotlivé síly a prostředky průzkumu vzhledem k jejich úkolu a složitosti zásobování.

To vše vyžaduje úzkou součinnost všech odborných náčelníků s náčelníkem průzkumu svazku.

Ten, jako hlavní organizátor veškeré průzkumné činnosti na štábu divize, je povinen podávat odůvodněné a reálné návrhy náčelníkovi štábu na použití všech sil a prostředků průzkumu. Dále musí do všech podrobností domyslet jaké zabezpečení budou úkoly vyžadovat. Metoda práce štábu divize a zejména oddělení průzkumu musí být vždy taková, aby ne-

zabírala čas nutný na dovedení rozkazu vykonavatelům a na opatření k organizaci průzkumu. To předpokládá, aby hlavní funkcionáři štábu svazku znali zásady činnosti průzkumné roty a mohli sami reálně posoudit, co jejich zabezpečení vyžaduje.

Uvedu možný postup práce při průzkumovém zabezpečení boje.

Po první informaci o úkolu a hrubém zámyslu velitele armády, vydá náčelník štábu pokyny především k zabezpečení průzkumu pro potřeby jaderných úderů. Na základě podkladů získaných z oddělení průzkumu armády přikročí náčelník průzkumu divize ke studiu nepřítel a úkolů průzkumu a současně je zakresluje do mapy.

Jakmile se velitel divize rozhodl, musí oddělení průzkumu upřesnit a dokončit plán průzkumu (sestavu a pásmo divize, objekty průzkumu, složení a sestavu sil a prostředků průzkumu). V této době může již důstojník, určený pro řízení průzkumných skupin, dokončit svoji práci na dokumentaci nutné pro plánování a organizaci jejich přípravy a řízení. Stejně tak i důstojník pro řízení rádiového průzkumu. Zde platí zásada, že podřízeným je třeba dávat podklady průběžně a nikoli až k určitým momentům. Každé rozhodnutí náčelníka průzkumu o použití sil a prostředků průzkumu podléhá schválení velitele nebo náčelníka štábu; pak jsou ihned formou bojových nařízení pro průzkum předávána průzkumným jednotkám a podřízeným štábům. V bojových nařízeních pro průzkum, vydávaných po rozhodnutí velitele divize, musí být podchycena všechna předběžná nařízení, která oddělení průzkumu vydalo v průběhu plánování.

Kromě výkazové mapy musí být na oddělení průzkumu divize ucelený přehled o prostředcích jaderného napadení nepřítel. Ten se vede v samostatné mapě nebo formou tabulky přímo v plánu průzkumu. (Na zvláštní mapě se zpracovává zpravidla jen tehdy, je-li divize mimo boj a je více času na důsledné a detailní zhodnocení situace.) V každém případě se v přehledu uvádějí:

- všechny zjištěné a předpokládané atomové zbraně v pásmu svazku, prostory jejich rozmístění a palebná postavení;
- síly a prostředky průzkumu vyčleněné ke zjišťování atomových zbraní;
- které prostředky jaderného napadení byly zjištěny a jakým způsobem zničeny;
- jaké nové atomové zbraně a jiné prostředky hromadného ničení lze očekávat a v kterých prostorech.

Nepřetržitý přehled o atomových zbraních a jiných prostředcích hromadného ničení musí dávat stále přesný obraz o jejich situaci a manévru a je souhrnem zkušeností pro další průzkum a boj s nimi.

Závažným dokumentem sloužícím k podrobnému vyhodnocování zpráv a řízení průzkumu štábem armády jsou **pravidelná průzkumová hlášení divízi**.

V nich i když se dávají zprávy vyhodnocené, bývá ve většině případů třeba uvést stupeň hodnověrnosti zpráv, kdy a z jakého pramene byly zprávy získány.

Podobně jako je informován štáb armády, je nutné pravidelně informovat i štáby podřízených útvarů. Tuto informaci nelze v současných podmínkách a možnostech považovat za další dokument. Štáb se nesmí utápět ve zbytečném papírování; informovat je nutné velmi pružně a využívat všech možností. Někdy postačí osobní informace příslušníků štábů svazku, kteří vyjždějí k vojskům, jindy informace prostřednictvím styčných důstojníků nebo informace v bojovém nařízení pro průzkum. Průzkumová informace jako samostatný dokument se zpracovává jen tehdy, dostává-li pluk nový úkol, podstatně odlišný od původního a štáb pluku nemá o situaci nepřítele dostatečný přehled.

Uvážíme-li, že se divizi určují úkoly zpravidla na 24 hodin, pak je samozřejmé, že každý den se musí plánovat bojová činnost na příští den, a to nejpozději v odpoledních hodinách. Z toho vyplývá, že i plán průzkumu bude zpravidla také vždy na 24 hodin. Vycházíme-li z toho, že úkol divize odpovídá hloubce 70–80 km, pak i úkoly průzkumu jsou plánovány zhruba do 100 km. To však neznamená, že v průběhu boje tak, jak se vojska přibližují k dosažení dalšího úkolu, že se zkracuje i hloubka činnosti průzkumu. S postupem vojsk se plánují další síly a prostředky, přesunují se stávající a tak se dosah stále prodlužuje až při dosažení dalšího úkolu divize je v podstatě průzkumově zabezpečen i nový úkol svazku, který však

bude muset být upřesněn po rozhodnutí velitele divize. Z toho vyplývá, že nový plán průzkumu bude prakticky pokračováním původního plánu a vzhledem k tomu, že se bude na něm pracovat průběžně celý den, nebude jeho dokončení časově příliš náročné. Z toho můžeme vyvodit, že **práce oddělení průzkumu je nepřetržitá a začíná sledováním nepřítele prostřednictvím štábu armády ještě před rozhodnutím velitele divize a pokračuje stále s potřebnou předvídatostí**.

Souběžně s plánováním začíná již vlastní řízení průzkumu. Bylo by vážnou chybou domnívat se, že teprve až je plán průzkumu hotov a schválen, nastává jen období řídicí činnosti oddělení průzkumu. Vždyť samotná předběžná nařízení pro průzkum, příprava sil a prostředků průzkumu jsou prvním krokem k jejich nepřetržitému řízení v průběhu bojové činnosti. Naopak zase plánování průzkumu není ukončeno se zahájením boje, ale i dále musí být plán upřesňován a konkrétnizován podle vývoje situace. Vždyť ani nepřítel při sebelepším jeho vyhodnocení nemusí dělat přesně to, co jsme předpokládali. Tak se plánování a řízení průzkumu neustále prolíná a nelze je časově oddělit.

Řízení průzkumu tedy v podstatě zahrnuje veškerou činnost velitele, štábu a zejména oddělení průzkumu při plánování, organizaci, přípravě sil a prostředků průzkumu a jejich usměrňování v průběhu bojové činnosti.

Řízení sil a prostředků je u štábu divize stále složitější a má celou řadu zvláštností, které vyplývají zejména z rozdílného charakteru jejich činnosti a požadavků na přísné utajení.

Svým charakterem je nejsložitější vyhodnocování zpráv rádiového průzkumu. Zprávy získané jednotkou odposlechu a zaměřovacími jednotkami obvykle nedávají přímou odpověď na otázky stanovené úkolem pro rádiový průzkum. Potřebné údaje mohou být získány jen pečlivým vyhodnocením všech získaných zpráv. Proto kromě hodnocení zpráv taktického charakteru je nutné pečlivě vyhodnocovat provoz sledovaných sítí a především stanovit průzkumnou hodnotu zjištěných rádiových stanic a zabezpečit potom jejich pečlivé sledování. Správné provozní vyhodnocování zabezpečuje dokonale využití sil a prostředků rádiového průzkumu. Vyhodnocování zpráv rádiového průzkumu zahrnuje jejich detailní a hluboké studium a zevšeobecňování dříve získaných

poznatků s cílem získat nejvíce pravidelných a úplných údajů o nepříteli. Vyhodnocování rádiových průzkumných zpráv se uskutečňuje nepřetržitě na všech stupních rádiové průzkumné jednotky, na oddělení průzkumu divize i na vyšších štábech.

Nedílnou součástí vyhodnocování rádiových zpráv je studium organizace rádiového spojení a jeho zvláštností, pravidel rádiového provozu a technických údajů rádiových stanic, určení příslušnosti rádiových sítí a každé jednotlivé rádiové stanice podle národnosti, druhu vojska, svazku, útvaru i jednotky.

Údaje rádiového průzkumu se převážně skládají z většího počtu různorodých zpráv, z nichž mnohé samy o sobě nemají zánlivě průzkumné hodnoty. Jednotlivé rádiové zprávy, věty, slova, jména, adresy, smluvené signály apod. ve svém sou-

hrnu mohou však při jejich vyhodnocení a srovnání dát velmi cenné poznatky.

Předpokladem úspěchu při vyhodnocování rádiových průzkumných zpráv je vysoká úroveň speciální přípravy rádiových průzkumníků, zvláště důstojníků vyhodnocovačů u jednotky i příslušníků oddělení průzkumu divize. Jde především o podrobné znalosti techniky, organizace a systému jeho spojení.

Zprávy od ostatních sil a prostředků průzkumu přicházejí na oddělení průzkumu divize v původním znění tak, jak byly získány. Je nutné je vyhodnotit a porovnat s dosavadními získanými poznatky. Ve svém souhrnu jsou získané zprávy současně podkladem jak pro další plánování a řízení jednotlivých sil a prostředků průzkumu tak i doplňkem zpráv štábu armády a zejména vzdušného průzkumu.

Sily a prostředky průzkumu

Pozorování při bojové činnosti divize v soudobých podmínkách zůstává základním způsobem získávání zpráv o nepříteli a terénu. Pozorují velitelé, pozorovatelé a pozorovací hlídky všech druhů vojsk nepřetržitě ve všech druzích boje.

V divizi se k pozorování určují především střelecké a tankové jednotky, jednotky druhů vojsk a služeb, které získávají zprávy pro potřeby svých velitelů, nezbytné k vedení úspěšné bojové činnosti. Znamená to, že při výcviku, při všech taktických cvičeních je nutné všechny velitele vést k tomu, aby organizovali širokou síť pozorovatelů a pozorovacích hlídek a tím zabezpečili získávání zpráv z přímého dotyku s nepřítelem. Průzkumná rota divize není schopna zabezpečit pozorování v celé šířce i hloubce pásma činnosti divize. Zatím mohou být vyčleněny z průzkumné roty pro pozorování maximálně 1—2 obrněné transportéry, použité jako pozorovací hlídky na nejdůležitějších směrech činnosti divize.

Tytéž zásady platí i při organizování výpadů a léček. I zde je nutné použít k tomu účelu zejména tankových střeleckých jednotek a na druhé straně průzkumnou rotu ponechat k plnění daleko složitějších a náročnějších úkolů.

K vytvoření průzkumného odřadu jsou u průzkumné roty určeny tanková četa, 2 čety obrněných transportérů a motocyklová četa. Na první pohled se zdá, že je to dostatečná síla. Nesmíme však zapomenout vytvořit zálohu průzkumu pro štáb divize, zpravidla v síle jedné čety

obrněných transportérů a alespoň jednoho motocyklového družstva. Proto je nutné, aby štábem divize bylo zváženo zesílení průzkumného odřadu zejména tankovými a střeleckými jednotkami za účelem zvýšení možnosti vést průzkum průzkumným odřadem na hlavní a rozhodující objekty nepřítel v co nejširším pásmu činnosti. V praxi to znamená zesílit průzkumný odřad jednou četou až jednou tankovou nebo motostřeleckou rotou. Tím se podstatně zvýší palební i úderná síla průzkumného odřadu a jsou vytvořeny podmínky k tomu, aby průzkumný odřad získával zprávy bojem, ničil slabší nepřátelské odpory a při výhodných situacích, zejména palbou tanků, ničil hlavně nepřátelské prostředky atomového napadení.

V organizaci průzkumné roty je začleněna výsadková průzkumná četa, ze které mohou být organizovány v současné době tři průzkumné skupiny. Hlavním úkolem těchto skupin je zjišťovat a ničit prostředky atomového napadení taktického dosahu, radiotechnický systém nepřítel, místa velení, rozmístění a přesuny druhých sledů a záloh na celou hloubku bojové činnosti divize.

Síla a složení průzkumné skupiny se řídí úkolem, možnostmi dopravních prostředků a charakterem nepřátelského objektu.

Podle konkrétní situace mohou být průzkumné skupiny vyslány do sestavy nepřítel:

— vysazením z letounu (padákový výsadek);

- přepravou vrtulníkem;
- přechodem fronty na vozidle nebo pěšky;
- ponecháním průzkumné skupiny v sestavě nepřítele v průběhu boje.

Před zasazením průzkumných skupin musí náčelník průzkumu důkladně zvážit nejvýhodnější způsob vyslání průzkumných skupin do týlu nepřítele z hlediska úkolu, časových a materiálních možností.

Při plánované dopravě průzkumných skupin do sestavy nepřítele letounem musí štáb divize předložit včas požadavek na přidělení plánovaného počtu letounů.

Bojový úkol průzkumné skupiny vydává náčelník průzkumu prostřednictvím velitele průzkumné jednotky. Za přípravu, materiální vybavení a správné pochopení úkolů odpovídá velitel průzkumné jednotky, který při zahájení boje se stává operativním důstojníkem a je přímo podřízen náčelníkovi oddělení průzkumu divize. Velitel průzkumu na základě nařízení náčelníka průzkumu konkrétně rozpracuje bojová nařízení pro jednotlivé skupiny a tyto úkoly graficky zakreslí do mapy pro každou skupinu zvlášť.

Pro spojení se štábem divize je každá průzkumná skupina vybavena rádiovou stanicí „ZPRÁVA“. Spojení od náčelníka průzkumu se nejvýhodněji zabezpečuje rá-

diovou stanicí RM-31 M (SOBOTA). K včasnému předávání zpráv, zejména o prostředcích atomového napadení, musí být u náčelníka průzkumu vyčleněn rádiový přijímač R-4 s jednotnou frekvencí pro všechny zasazené průzkumné skupiny. Tím je dána možnost veliteli průzkumné skupiny předávat zprávy ihned po jejich získání. Určené relace slouží zejména ke spojení velitele průzkumné jednotky s veliteli průzkumných skupin, k předávání doplňkových nařízení.

Hlavním úkolem průzkumných skupin je zjišťovat prostředky atomového napadení a diverzní činnost v týlu nepřítele.

Kromě toho při plnění úkolů průzkumu bude průzkumná skupina zpravidla ničit různé objekty nepřítele, narušovat jeho velení a zásobování. Tento úkol může průzkumná skupina obdržet před zahájením, nebo v průběhu své činnosti. Velitel průzkumné skupiny musí využít každé příležitosti k ničení, neohroží-li tím splnění daného úkolu. Zvlášť výhodně bude ničit zejména při návratu průzkumné skupiny do sestavy vlastních jednotek, nebo při úplné ztrátě spojení.

Z tohoto hlediska musíme organizovat výběr branců k výsadkové průzkumné čtce a k tomu zaměřit i hlavní náplň výcviku těchto jednotek.